

ŠentRUPERT

Glasilo krajanov krajevne skupnosti Šentrupert

• LETO: II. / 3 • oktober 2000 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajan KS Šentrupert brezplačno •

foto Kambič

VESELA GORA - BISER ZA NAS IN ZA BODOČE RODOVE

S ponosom se nam v jubilejnem letu 2000 oko ustavi na Veseli Gori.

Vsa dolga leta prizadevnega dela so še posebno v zadnjem letu dobila svojo krono.

Uspelo nam je samo zato, ker smo po lastnih močeh znali sodelovati. Skoraj ni hiše, ki spada pod veselogorski zvon, da ne bi pristopila k delu, z njimi pa še mnogi. To me je navduševalo in mi dajalo zagotovilo, da bomo kos tako veliki obnovi. Vedno bolj sem čutil uresničevanje gesla: V SLOGI JE MOČ!

Notranje me navdaja veselje prav zato, ker se Vesela Gora v pravem pomenu uresničuje prav sedaj - na prelomu tisočletja.

Naj bo cerkev sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori - kulturni zaklad, ki v sebi skriva kar nekaj stvari, o katerih lahko rečemo, da so enkratne - veselo sporočilo in spodbuda naših skupnih prizadevanj za bodoče rodove.

"Ko se približujem temu svetišču, si ga ne morem nagledati - tako čudovito me nagovarja," mi mnogi pravijo. In prav to želim, da bi kulturno dediščino znali ceniti in še naprej ohranjati, kar je želja tudi našega donatorja Jožeta Anderliča, saj nas to notranje bogati in med seboj povezuje.

Zato vsakemu popotniku ob obisku želim bogatih duhovnih in kulturnih občutkov, ki nas vse navdajajo z notranjim mirom, saj ga človek tako potrebuje, hkrati pa je porok za pravo prijateljsko sožitje.

Vaš župnik
Mirko Simončič

foto J. Platiše

Pozdrav jeseni!

NAPOVEDNIK:	
PRED PODALJŠANJEM SAMOPRISPEVKA	2
OBČINA - POGLED NAPREJ	4
KULTURNA DEDIŠČINA	10
BREZ NJIH NI ŠPORTA	16
IZ RODA V ROD	18
IZ SKRINJE LJUDSKEGA IZROČILA	19
IZ ZAKLADNICE	
NOVINARSKEGA KROŽKA	20

SAMOPRISPEVEK?!

KRAJEVNI SAMOPRISPEVEK JE ŠENTRUPERTU VSESKOZI KAZAL POT NAPREJ

Krajevna skupnost Šentrupert je bila med prvimi, ki je razvoj kraja vzela v svoje roke. Zato imamo že dolgo časa uveden krajevni samoprispevek. Vse, kar smo dobili, se je oplemenitilo s samoprispevkom, zato smo skušali razvoj kraja prikazati tudi ob razgovorih z ljudmi, ki so v določenem obdobju bistveno vplivali, da se je Šentrupert hitreje razvijal.

Spoštovani gospod Ivan Stare, Vi ste že tedaj, ko še ni bilo krajevnega samoprispevka, dokazali, da se s skupnimi močmi da kaj narediti, saj je bila cesta Šentrupert - Škrljevo zelo zgodaj asfaltirana.

- Res je; takrat je bil predsednik Peter Zgonc, ki se je med prvimi zavzel za napredek kraja, mi pa smo želeli, da se nam ne bi kadilo in zdaj poteka že 28. leto, odkar imamo asfaltno cesto. Cesta je bila zgrajena s prostovoljnimi prispevki, predsednik Peter Zgonc me je pooblastil za vodenje akcije. Kamor koli smo potrkali na vrata za pomoč, nismo zaman prišli. Bili smo prvi v trebanjski občini, ki smo se lotili takšne akcije, pa menda tudi prvi v Sloveniji. Kasneje, ko je bil predsednik Jože Frelih, pa smo združeno delo usmerili še proti Selom - v zadnjem času pa smo cesto - tudi tokrat pa s samoprispevkom - še razširili.

Spoštovani gospod Jože Frelih, Vi ste bili v določenem obdobju duhovni oče razvoja Šentruperta, nekaj časa predsednik, dolgo časa pa človek, kj je pametno svetoval drugim. Kako zdaj - s časovne odmaknjenosti - gledate na razvoj Šentruperta in okolice in kakšno mesto je imel v razvoju krajevni samoprispevek? Bistvene smeri razvoja v Vašem obdobju predsednikovanja.

- Šentrupert je bil v začetku tega stoletja pomembno občinsko središče s 5.000 prebivalci, marsikaj se je dogajalo tudi med obema vojnama. Po drugi vojni pa smo z grenkobo občutili, kako je Šentrupert nazadoval. V začetku 70. let pa se je pojavila možnost, da se v posamezni krajevni skupnosti uvede krajevni samoprispevek, da bi pospešili razvoj, saj so bila sredstva oplemenitena z občinskim denarjem. Že prvi samoprispevek je uspel, ker so vsi želeli, da bi se razvoj kraja premaknil. Brez samoprispevka tako cestnega kot vodovodnega programa ne bi mogli uresničiti. Od takrat se vrsti krajevni samoprispevek - vseskozi se je gledalo na celotno območje - tako zelo, da smo v bistvu središče kraja zanemarili. Nov samoprispevek je bil tudi tedaj, ko sem bil predsednik, izglasoval se je v lepem odstotku. Takrat je bila zajeta zelo široka akcija - napeljava telefonskega omrežja, akcijo je vodil podpredsednik Franci Bartolj. Brez samoprispevka bi še veliko bolj capljali za drugimi.

Če primerjam razvoj danes, položaj ni spremenjen - pravzaprav se nam kaže celo več možnosti. Če bomo šli v odločitev za samoprispevek, bomo lahko dobili sredstva ne samo v občini, pač pa tudi v evropski skupnosti. V kraju se že kaže vračanje strokovnjakov, sposobni smo, da pametno načrtujemo, zato je treba zediniti prizadevanja in ugotoviti, kaj je za kraj

najvažnejše, saj bi s sredstvi iz mednarodne udeležbe oplemenitili naša prizadevanja. Tako bi lahko pokazali kvaliteto kraja - zato v tem trenutku poti nazaj ni, morali bi glasovati za samoprispevek in iztržiti čimveč sredstev v okviru celostnega razvoja podeželja in obnove vasi. Tako so na primer v občini Šentjerneji dobili lepo vsoto nepovratnih sredstev za kanalizacijo, poznan pa mi je tudi primer, ki so ga pripovedovali ljudje na Irskem, kako so zacveteli z denarjem iz evropskih skladov - Evropa bolj ceni kulturno dediščino - za nas pa je kulturna dediščina bistvenega pomena, ker izpričuje narodovo samobitnost; to pa je pogoj, da ostanemo Slovenci.

Gospod Franci Bartolj, kar dobrih dvajset let ste povezani z delom krajevne skupnosti, dolgo časa ste bili njen predsednik. Že tedaj, ko ste bili podpredsednik, ste bili nosilec zahtevne naloge - napeljava telefonskega omrežja po vsej krajevni skupnosti. Kako se spominjate tistih časov?

- Spomini so največkrat lepši, kot je stvarno življenje. Vendar pa takoj lahko poudarim, da brez samoprispevka ne bi bilo razvoja v Šentrupertu. Pravzaprav smo imeli po svoje srečo, da smo že s prvim samoprispevkom pritegnili ljudi - takrat je bil predsednik Peter Zgonc - in se je asfaltirala cesta Slovenska vas - Šentrupert in Šentrupert - Prelesje - takoj je bil viden rezultat, zato tudi pripravljenost, da se je s tem nadaljevalo.

Res je, med prvimi mojimi akcijami je bila napeljava telefonskega omrežja. Če pomislim, s kakšnimi težavami smo se takrat ubadali in kakšen je razvoj telefonije danes, je treba reči, da je bil na tem področju narejen velik korak. Pri načrtovanju telefonije smo imeli tudi težave, ker se je sprva za telefon odločilo le malo ljudi - tako smo dobili staro centralo z dvesto priključki - še sreča, da smo zemeljsko mrežo zgradili za 700 priključkov.

Težava je bila tudi v tem, ker država ni posvečala pozornosti razvoju telefonije v nerazvitih krajih - zato smo morali vse sami financirati - še celo material je bilo zelo težavno dobiti, marsikdaj smo ga morali dobiti s Hrvaške - nekaj pa je bilo zelo pohvalno - vso napeljavo smo solidarnostno gradili - to pomeni, da ni bil dosti večji prispevek pri tistih, ki so bili zelo oddaljeni, od tistih, ki so bili v neposredni bližini pošte. Danes je to popolnoma drugače - nesluten razvoj, mi smo morali centralo kar dvakrat menjati, odvisni smo bili tudi od zmogljivosti central v sosednjih krajih, danes pa je tudi pri nas taka centrala, da smo lahko povezani s svetom.

V določenem obdobju razvoja so odigrali pomembno vlogo vaški odbori - mnogi so dokazali, da lahko marsikaj zmorejo, če hočejo, hkrati pa je bil zelo prisoten tekmovalni duh - kjer so bili bolj povezani, so več in hitreje dobili. Vseskozi je bila osrednja pozornost namenjena cestam. Naše področje je zelo razvejano, zaselki so zelo raztreseni, na mnogih odsekih je le posamezna hiša, zato je bila še toliko bolj pomembna večja solidarnost. Pot nam je bila olajšana pri ureditvi cest, ki so vezane na šolski prevoz - Šentrupert - Okrog - Zaloka in Šentrupert - Hom in seveda Šentrupert - Hrastno. Žal mi je, da še ni uresničena načrtovana povezava Nebesa - Hrastno - prepričan pa sem, da se bo tudi to v prihodnosti zgodilo. Veliko krajevnih cest je bilo zgrajenih v naših hribih, da je boljša povezava; četudi so naše ceste v glavnem preozke, pa so včasih v hribih boljše, kot so v samem Šentrupertu.

Večni problem je bila voda, ker ni bilo centralnega vodovoda; voda se je pridobivala iz različnih zajetij. Vedeti je treba, da je tudi na tem področju tehnika bliskovito napredovala - pred 20 leti nismo mogli preskušati moči vira z vrtinami, pač pa so bila le površinska zajetja - in kar zadovoljen sem, da se ni uresničilo površinsko zajetje pod Dolami.

Že pod novim predsednikovanjem je bil rešen vodovod Zaloka - Zabukovje. Seveda pa bodo sedanje priprave na vodovod v Nebesih lahko uresničene samo z novim samoprispevkom.

Veliko energije smo uporabili tudi za zazidalni načrt - tako za individualne gradnje kot tudi za industrijsko cono. Vendar pa so se prizadevanja prepočasi odvijala, zato se načrti niso uresničili.

Velik problem je bila kanalizacija - in je še. Da projekt ni doživel realizacije, je širši problem. Včasih se je lahko bolj po domače reševalo, družba pa je vedno bolj postavljala ekološke zahteve - hkrati pa je bila kanalizacija aktualna po vsej občini. Brez verificiranih projektov nisi mogel kandidirati za sredstva - in tako bo tudi ta problem rešljiv šele v prihodnosti. Veliko sredstev je šlo vsaj za delno ureditev pokopališča in predvsem zgraditev poslovilne vežice, ki je ena izmed najlepših na Dolenjskem - ne samo arhitekt Blaž Slapšak, vsi smo nanjo upravičeno ponosni. Poslovilna vežica se je dolgo načrtovala, uresničila pa se je šele tedaj, ko se je miselnost spremenila - veseli smo, da že zdaj večina pokojnikov leži v poslovilni vežici.

Res smo z zbranim denarjem iz samoprispevka najbolj reševali komunalni del življenja, vendar pa je treba povedati, da so tudi društva dobivala - vsaj za preživetje. Čim večja je bila aktivnost posameznega društva, tem večji kos pogače si je posamezno društvo priborilo.

Reševale so se tudi stvari, ki so bile na videz nerešljive. Kar umetnost je bila priti v Šentrupert s tovornjakom. V ta namen se je porušila Zavrlova hiša, pa tudi pri Tominčevih je bilo treba zaradi ozkega grla stavbo skrajšati.

Dolgo smo načrtovali razsvetljavo - tudi tu se ne sme razvoj zaustaviti.

Seveda pa ne smemo pozabiti, da smo že nekaj let vključeni v nalogo Celostni razvoj podeželja in obnove vasi; če smo sprva bolj stali ob strani, je treba reči, da se je že zelo premaknilo: obnavlja se graščina na Veseli Gori, narejena so avtobusna postajališča, hkrati pa smo prepričani, da bo čez nekaj let tudi škrljeviski grad imel lepšo streho. Pa tudi kulturne dediščine nismo

zanemarili; počastili smo pomembne obletnice iz preteklosti in dokazali, da smo zmožni uresničiti tudi vrhunske kulturne prireditve.

Gospod Peter Frelih, Vi ste najmlajši predsednik - pravzaprav kar dvakrat najmlajši: po letih in po času, ko usmerjate delo krajevne skupnosti. Čeprav niste še na polovici svojega mandata, ste vendarle že zaznamovali delo krajevne skupnosti. Vi niste drobnjakarski, pač pa človek, ki ima pogled uprt v prihodnost, zato celostno reševanje problematike. Bi, prosim, začrtali smeri razvoja v zadnjem obdobju in tudi nakazali pot naprej!

Imeli smo upočasnen razvoj - predvsem zaradi tega, ker so ljudje mislili, da bo krajevna skupnost sama reševala probleme. Vendar problemov ne bo nihče drug reševal, če se ne boš sam zanimal. Zavedati se je treba, da smo krajevna skupnost vsi, rešujemo skupne probleme - uspešni smo le tedaj, če se zavedamo samega sebe. Prav zaradi premajhne osveščenosti smo kdaj tudi manj naredili. Vendar smo marsičesa zmožni, če smo složni, če znamo širše gledati.

Seveda pa so bili elementi tega že tudi v preteklosti, saj je bilo v naši skupnosti že marsikaj narejenega. Če pa vidiš, da lahko pridobiš še več sredstev, se boš tega poslužil; to je vidno tudi pri Celostnem razvoju podeželja in obnove vasi, saj dobimo sredstva tudi iz države.

Pri razreševanju problematike se zavedam, da je najbolj elementarno treba rešiti temelje - vodovod, elektrika, ceste. Probleme je veliko lažje reševati, če se osebno zanišaš. Ne gledam drugače kot drugi, morda pa kakšno stvar globlje vidim. Vsa zakonodaja temelji na interesiranosti ljudi - čas, ki prihaja, bo to še bolj potrdil.

Vzporedno z vodovodom je nakazano reševanje kanalizacije, posodobili bomo načrte in si prizadevali, da bi tudi čimveč sredstev dobili iz države. Pri vsakem reševanju problemov pa je treba biti strpen in iskren, saj se tako stvari lažje razčistijo.

POGLED NA SAMOSTOJNO OBČINO, NA PODALJŠANJE SAMOPRISPEVKA

Ivan Stare:

Če bo pravo vodstvo, zelo podpiram samostojno občino, saj bo tako lahko kraj še hitreje napredoval.

Še vedno podpiram samoprисpevek, saj je naš kraj tako lep, da ga je treba nenehno vzdrževati, da nam nasledniki ne bodo očitali, da se nismo nič brigali. Še posebej, ker je poleg lepote narave v tej dolini veliko delovnih ljudi.

Jože Frelj:

Misel na samostojno občino vseskozi zagovarjam - če si samostojen, si gospodar na svojem zemljišču, samostojna državnica - povezave so neposredno vezane na državne organe - krajevna skupnost pa je samo sestavni del občine. Če bi Šentrupert hotel zajeti položaj, ki ga je imel, bi se vse stvari lažje reševale. Razvoj se namreč ne more le ljubiteljsko usmerjati - noben uradnik pa ne dela zastoj - ima obveznosti in dolžnosti. Pri prostovoljnem delu pa je zelo različno. Entuziazem pa vedno bolj peša.

Pri prvi odločitvi o samostojni občini so preveč govorili, da bo kup uradnikov, ki jih bomo morali sami plačevati, vendar se le-ti plačujejo iz državnega proračuna, a skrbijo samo za ta kraj, za to občino.

Krajevna skupnost Šentrupert je bila vseskozi aktivna, vse to sem neposredno doživljal, vidim, da se stvari premikajo - koliko cest je asfaltiranih, rešuje se vodovodno območje, napreduje kulturno področje. Šentrupert sicer ne miruje - če pa bi bila poklicna skupina občinskih mož (župan, tajnik, gospodarstvenik), bi bil razvoj še hitrejši.

Kaj Vas pa moti?

Premajhna povezanost - nekaj ljudi je vedno takih, ki so mislili, da je krajevna skupnost servis za reševanje individualnih problemov; ko sem bil

predsednik, sem gledal, da je bil enakomeren razvoj, še posebej pri najbolj oddaljenih krajih. Krajevna skupnost je skupnost vseh občanov - v vsaki akciji pa je treba gledati, koliko ljudem to koristi. Zato predsedniku ni lahko, ker mora odločiti, kateri problemi so širšega pomena, kaj pa lahko še počaka.

Marija Brezovar:

Prizadevanja za samostojno občino so že bila, vendar so bila premalo pripravljena. Vsaka nova stvar zahteva pripravljenost, važno je, da so ljudje seznanjeni - in če bo tako, bom prav gotovo tudi jaz podpirala prizadevanja za samostojno občino in glasovala zanjo.

Brez samoprисpevka si več ne moremo zamišljati življenja - brez njega bi se načrtno odpovedali napredku.

Če bomo enotni, kot smo bili doslej, potem me ne bo sram, ker živim v Šentrupertu.

Treba pa bo bolj povezovati izkušnje starejših z mlajšimi, saj naj bi na mladih svet stal.

Franci Bartolj:

Razvoj se bo ustavil, če ne bo samoprисpevka - osrednji del pa bo treba usmeriti v jedro Šentruperta in v vodovod. Zato bi glede samoprисpevka in samostojne občine rekel: Združimo moči za napredek kraja in ne glejmo na politično pripadnost posameznika.

Peter Frelj:

Sem zagovornik samostojne občine, ker vem, da bi tako lahko dobili več sredstev. Občina Trebnje je namreč premalo organizirana za prihodnost, problemov pa je toliko, da se zlepa ne bo vse razrešilo. Mi hočemo samostojnost tudi zato, da sami razpolagamo s sredstvi in jih oplenitimo z direktnim virom.

Nisem proti občini Trebnje, vendar vem, da je treba probleme hitreje

razreševati.

Krajanom zelo priporočam, da se poglobijo v gradivo, ki smo ga v glasilu že objavili, saj je dobra obveščенost pogoj za hitrejšo reševanje problemov.

Od vsega začetka pa je treba vedeti, da samostojna občina brez samoprисpevka ne bo mogla reševati problemov - če ne bi bilo samoprисpevka, bi si zadržali zanko okoli vratu - samoprисpevek pa je vstopnica za sodelovanje. Če sam nisi pripravljen reševati, tudi ne moreš pričakovati, da bi namesto tebe reševali. Pri nas je samoprисpevek že tradicija, naš način življenja, ker hočemo napredovati in sami krojiti pot!

Barica Kostelec:

Občina Šentrupert je že bila, zakaj ne bi bila spet, čeprav je bilo v preteklosti več prebivalcev. Danes pa so takšni časi, da bomo zmožni napredovati, če bomo sami hoteli.

Še ko je živela moja sestra Marta, sva bili vedno za samoprисpevek in tudi zdaj ne bom proti.

Edi Zavrl:

O samostojni občini menim tole: Vsa sredstva, ki odhajajo, bi ostala tukaj in tudi država bi kaj primaknila. Občina je v Šentrupertu že bila, zdaj nas je pa vedno več, ki to ponovno želimo.

Samoprисpevek že dolgo plačujemo - če nam je vsem v korist, ga bomo pa še naprej. Je pa res nekaj takih, ki tudi to težje plačujejo.

Jože Brcar:

Danes so takšni časi, da brez samoprисpevka nikakor ne bo možno, pa tudi občina brez samoprисpevka ne bo mogla obstajati. Eno je z drugim povezano in jaz sem: za.

Alfonz Jaki:

Že pred leti sem podpiral referendum za samostojno občino, zdaj tudi -

vendar na pošten način!

Sem tudi za samoprispevek, sem za napredek, vendar želim, da bi bolj prisluhnili tudi težavam posameznikov, saj vsi plačujemo samoprispevek.

Mirko Simončič:

Sem zelo ZA za samostojno občino, saj je to edina možnost za naš kraj. Občina Trebnje je prevelika, da bi lahko uresničevali hotenja vseh krajevnih skupnosti - mi pa hočemo napredovati. Brez samoprispevka ni razvoja - prav pa je, da bi se ljudem tudi predstavilo, kaj vse se je uresničilo iz samoprispevka.

Hedvika Jaklič:

V samostojno občino se nisem poglobljala, vendar sem prepričana, da ne bo slabše, kot je zdaj. Podpiram tudi samoprispevek, saj če tega ne bo, bo kraj nazadoval.

Ivan Gorenc:

Za oboje sem ZA - tako kot sem vedno bil!

Vinko Ahlin:

Sem za samostojno občino, saj smo sami lahko najboljši gospodar. Pri samoprispevku pa je tako: Če ne bomo sami pripravljeni prispevati, nam tudi drugi ne bodo dali.

Majda Medved:

Še vedno sem v dvomu, ker mi je finančno premalo jasno. Že zdaj pa slutim, da bo verjetno samostojnost rešitev za hitrejši napredek.

Če samoprispevka ne bo, bomo nazadovali. Sam moraš biti pripravljen, da kaj daš, sicer ne moreš pričakovati, da bodo drugi dali.

Zelo pa sem vesela, ker se je končno uredila voda na Vrhu.

Rozi Podlogar:

V bistvu se strinjam za samostojno občino, čeprav se v to še nisem poglobljala. Tudi brez samoprispevka ne bo šlo. Zelo pa je pomembno, da veš, kam so sredstva namenjena.

Rupert Gole:

Pozitivno - podpiram idejo o samostojni občini, saj so nam manjše na novo nastale občine lahko zgled, da se je vredno boriti.

Podpiram tudi samoprispevek, saj brez njega ne more biti napredka.

Lovro Škerjanc:

V bistvu podpiram, čeprav imamo gospodarstvo premalo močno.

Sem za samoprispevek, ker se s tem denarjem vedno kaj naredi.

Marjan Jaklič:

Premalo sem se še poglobljaj, vendar menim, da morajo biti temeljite priprave, da bi bil uspešen referendum. Ljudem bi s samostojno občino marsikaj olajšali, da ne bi bilo treba za vsako stvar iti v Trebnje. Nujno je, da bi imeli zdravnika v kraju. Vseh problemov se pa naenkrat ne bo dalo rešiti. Zato hitimo počasi!

Samoprispevek - sem za, vendar mora biti spet dobro pripravljeno, da se bo vsak videl v njem.

Jernej Rugelj:

Sem za samostojno občino in za podaljšanje samoprispevka, saj sem starejše slišal, da bi se naše področje lahko še hitreje razvijalo. Če si mlad, pa moraš biti za napredek.

Mateja Ramovš:

Menim, da je Šentrupert premajhen za samostojno občino.

Samoprispevek - to je pametno!

*Pogovarjal se je
Jože Zupan*

DOGAJANJA v KS IN DRUŠTVIH

Konec junija so se člani sveta zbrali na 19. seji, na kateri so obravnavali poročilo o opravljenem načrtovanem spomladanskem asfaltiranju. Še vedno pa ne moremo najti skupnega jezika s Športno zvezo Slovenije zaradi zemlje pri kulturnem domu, saj jo je njihov cenilec ocenil za zazidalno parcelo, naš cenilec pa za kmetijsko zemljišče. Športna zveza Slovenije ne odstopa od njihove ocenitve. Prireditel Lov na lisico, ki je bila 10. junija, je zelo lepo uspela, saj so bili zadovoljni tako tekmovalci kot obiskovalci prireditve. Imenovan je bil koordinacijski odbor za koncert Tria Lorenz, ki bo 22. julija

v cerkvi svetega Ruperta.

Na 20. seji se je svet sestal 31. julija. Predsednik krajevne skupnosti Peter Frelj je pohvalil vzdrževalca Milana Praha, ker se je zelo trudil za nemoteno dobavo vode in odpravil večje napake, tako da ni več pričakovati težav. Zelo ugodni odmevi so bili tudi na koncert Tria Lorenz; bil je zelo velik obisk. Pričeti moramo z razpisom za zbiranje ponudb za izgradnjo rezervoarja na Homu. Prav tako moramo pridobiti še potrebna soglasja za kanalizacijo in čistilno napravo, da bomo lahko pridobili lokacijsko in gradbeno dovoljenje.

Na 21. seji 6. septembra je predsednik komunalne komisije Lojze Gregorčič naštel odseke, ki se bodo asfaltirali v jesenskem roku: Spodnja Zadruga - Rokavec, Kot - Gerdin, Rakovnik - Bizjak, Mala Sela, križišče Kutnar. Hkrati je prosil člane sveta, naj čimprej prinesejo prošnje za asfaltiranje v naslednjem letu. Kostanjevica, ki je bila že letos v načrtu, bo imela prednost. Opravili bodo rekonstrukcijo obstoječe trase. Na javni razpis za izgradnjo rezervoarja so se javili trije izvajalci, med katerimi je bilo izbrano Vodnogospodarsko podjetje Novo mesto. Člani sveta so dali pobudo, da

bi ponovno počistili okoli gradu Škrljevo, predsednik sveta pa je opozoril, da to ni mogoče, saj ima krajevna skupnost prepoved, da bi opravljala kakšna dela okoli gradu, občina Trebnje kot lastnica se pa tudi ne zmeni, da bi se zadeva uredila.

Na 22. seji so člani obravnavali predlog Pokopališkega odbora za cenik grobnih prostorov za leto 2000; sklenili so, naj bi cene ostale nespremenjene: enojni grob 2.500 tolarjev, dvojni grob 4.320 tolarjev in trojni grob 6.240 tolarjev. Pokopališki odbor je tudi predlagal, naj bi naredili nova vrata na pokopališče in pri cerkvi; oba predloga so člani sveta sprejeli. Člani so tudi ugodili prošnji Župnijskega urada Šentrupert, da bi krajevna skupnost plačevala osvetlitev cerkve na Veseli Gori.

Irena Ribič

Levo: Krajevna skupnost Šentrupert je kupila stavbo KZ Trebnje

Desno: Nova trgovina hitro raste

V sredini: V središču Šentruperta bo nujno urediti parkiranje
foto J. Platiše

VZDRŽEVANJE VODOVODNEGA SISTEMA

V Nebesih nastaja nov vodovod
foto J. Platiše

Po večletnih težavah pri oskrbi z vodo v Kamnju, na Vrhu, na Bistrici in v Prelesju smo lani v decembru začeli iskati vzrok pomanjkanju vode. Spoznali smo, da ni bilo pomanjkanja vode, pač pa več okvar na vodovodnem omrežju. Na novo smo zgradili dva odseka glavnega voda od rezervoarja do Vrha, 370 metrov dolg, in odsek v Griče, dolg 180 metrov. Na teh odsekih smo postavili tudi dva hidranta. V zbiralnik v Kamnju in v vrtino smo vgradili vodomera, kar omogoča dnevno kontrolo porabe vode. Tako smo poleg ostalih okvar odkrili tudi dve večji okvari na cevovodih na mestu prečkanja potoka Bistrica: eno na glavnem vodu proti Prelesju, drugo pa na primarnem vodu na Bregu. Po odpravi teh napak smo presenečeni ugotovili, da se je "poraba" vode iz zbiralnika Kamnje zmanjšala s 135 m³ na 39 m³ na dan. Odpravili smo tudi več okvar na ostalih vodih, ki so v upravljanju krajevne skupnosti Šentrupert.

Rad bi pohvalil vzdrževalca vodovodnega omrežja Milana Praha, ki je s prizadevnostjo in strokovnostjo odpravil dolgoletne težave, s katerimi se ni hotel nihče več spoprijeti. Sadovi tega dela so bili lepo vidni v letošnji suši, saj je bila nemotena oskrba z vodo, razen v višje ležečih vaseh. Te vasi pa so v najbolj kritičnih trenutkih z vodo oskrbovali gasilci.

Vendar se tudi tem vasem obeta boljša oskrba z vodo. V začetku septembra se je začela izgradnja rezervoarja poleg kaptazne vrtine na vrhu hriba Hom, v bližini lovske koč, na nadmorski višini + 596 metrov. Rezervoar s prostornino 250 m³ je armirano betonski objekt cilindrične oblike, premera 9.4 m in višine 3,95 m. Rezervoar je delno vkopan, delno pa zasut. Izgradnja bo končana v oktobru.

V oktobru je tudi predviden začetek polaganja cevovoda. Če bo ugodno vreme, bomo že letos končali z gradnjo cevovoda od rezervoarja do obstoječega vodovoda nad vasjo Hom. Kasneje pa se bodo na novi rezervoar postopoma priključili tudi drugi zaselki v višje ležečih predelih.

Z izgradnjo novega in posodabljanju starega vodovodnega omrežja bomo zgradili tudi ustrezno hidrantno mrežo.

Vsi prebivalci krajevne skupnosti Šentrupert želijo, da bi novi vodovod čimprej v celoti zgradili in stari del obnovili. To pa je v veliki meri odvisno od dobre volje krajanov in finačnih zmožnosti krajevne skupnosti.

Pavel Bracar

DOGAJANJA V KULTURNEM DRUŠTVU ŠENTRUPERT

Kulturno društvo Šentrupert tudi v počitniških dneh ni mirovalo. Še pred počitnicami, 10. junija, je bila ob prireditvi Lov na lisico v kulturnem domu predstavitev vseh društev. 12. avgusta pa je bila prodajna razstava slikarjev samorastnikov Rudija Kovačiča in Draga Erjavca. Rudi Kovačič je svoja otroška leta preživel v Škrljevem, nato je odšel v svet, v kratkem pa se bo vrnil v Slovenijo, v Višnjo Goro, kjer si je ustvaril dom za mirne dni življenja. V sebi je odkril stik z naravo, ki ga je tako pritegnila, da jo je začel likovno upodabljati - najbližja mu je tehnika praskanka.

Drago Erjavec pa je bil rojen v Ljubljani, a je že pred tridesetimi leti ustvaril počitniško hišico nad Šentrupertom, zato številni motivi prikazujejo tudi našo pokrajino. Likovna samorastnika sta s svojimi deli pritegnila obiskovalce razstave, vsi pa so bili obogateni še s kulturnim programom, ki so ga izvedli domači izvajalci.

Kulturno društvo si vseskozi prizadeva, da bi skušali z občinskimi sredstvi obogatiti naš prostor. Uspelo mu je dobiti za prekritje strehe 800.000 tolarjev in za fasado 1.600.000 tolarjev. Prekritje doma se bo pričelo že jeseni, fasado pa bodo naredili spomladi leta 2001.

Peter Kurent

STEKLASOVA POHODNA POT VABI

Turistično društvo Šentrupert vabi v soboto, 14. oktobra, na jesenski pohod po Steklasovi pohodni poti. Ob 9. uri bo na trgu kratek kulturni program, v katerem bosta sodelovala šentruperska godba in pevski zbor vinogradnikov. Ob poti bo dobro poskrbljeno za gostinsko ponudbo pri Vidi na Okrogu, v Dragi pri ribogojnici Možina in pri Deželanovih na Hrastnem.

Vzemite si nekaj ur samo zase, povabite še prijatelje in lepo preživite dan na Steklasovi pohodni poti in ob njej!

Na trgu bo tudi na ogled knjiga Ivana Steklase Zgodovina župnije Šent Rupert, ki bi jo v bližnji prihodnosti radi ponatisnili. Radi bi izvedeli, če se tudi vi, krajan in ljubitelj Šentruperta, zavzimate za ponovno izdajo te knjige. Svoje strinjanje boste lahko potrdili s svojim podpisom.

Na svidenje na Steklasovi pohodni poti!

Mira Brezovar

NA POLETNI GLEDALIŠKI ŠOLI

V začetku avgusta so se odvijale mednarodne gledališke delavnice v Izoli. Ker sva kot edina člana v pretekli sezoni že drugo leto sodelovala v gledališki skupini v Šentrupertu, sva bila izbrana, da se udeleživa delavnic.

Finančna sredstva nam je pomagala poiskati vodja Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti Mojca Femec, za kar se ji najlepše zahvaljujemo. V Izolo sva se odpravljala s tesnobo, saj sva pričakovala že same izkušene igralce. Vendar ni bilo tako. Ob prihodu so vsem skupaj zaželeli dobrodošlico in nas razporedili v skupine, ki so jih vodili izkušeni igralci in režiserji. Razporejena sva bila v skupino igralke Maje Štromar. Ko naju je vprašala, od kod prihajava, sva ji na dolgo razlagala, da sva iz Šentruperta, ki leži ... Maja pa je povedala, da Šentrupert zelo dobro pozna, saj je njena mama Viktorija pred 30 leti v našem kraju celo poučevala.

Igralka Maja nas je veliko naučila o gledališču. Največ časa pa smo porabili za poglobljeno izražanje čustev na odru, kar bova s pridom uporabila ob nadaljnjem igranju v naši gledališki skupini.

Domen Krištof in Daniel Pejovič

*Na poletni gledališki šoli
- naša igralca z režiserko Majo Štromar*

POSVETOVANJE O RAZVOJU TURIZMA

V avgustu je Turistična zveza Slovenije v Gornji Radgoni organizirala posvet o razvoju vinogradniškega in vinarskega turizma na slovenskem podeželju. Posveta sta se udeležila tudi člana Turističnega društva Šentrupert Tone Odlazek in Goran Pevec.

Izhodišče vsemu posvetu sta bili spoznanji, da imamo Slovenci velik potencial v vinogradniškem turizmu, vendar mora vsako področje samo izdelati razvoj tega turizma.

Vinogradniška področja je treba turistom predstaviti na zanimiv način. Prikazati jih je potrebno skozi zgodovino, s pomočjo starih fotografij, starih zgradb, s starimi predmeti. Gostom bi morali pričarati romantično sliko preteklega obdobja. Turiste zanima kulturna dediščina, arhitekturne znamenitosti kraja, ogledi kleti, trgatve, pokušine, kulinarčne posebnosti in prenočišča v zidanicah. Prav zadnje postaja vse bolj modno. Ideja o zagotavljanju prenočišč v okoliških zidanicah je v Turističnem društvu Šentrupert prisotna že več let. Porodila se je ob spoznanju, da Šentrupert nima dovolj možnosti za prenočitev in bi bilo le-to najlažje, najhitreje in z najmanj investicij zagotoviti v številnih zidanicah nad Šentrupertom. Tudi slovenski strokovnjaki za turizem menijo, da so zidanice neizkoriščen potencial, a za turiste silno zanimive, saj nudijo nekaj novega, izvirnega. Na nekaterih vinorodnih področjih Slovenije to že preskušajo in ugotovili so, da se bodo

naložbe v to vrsto turizma v prihodnje obrestovale. Na posvetu so zagotavljali, da bo takšno turistično dejavnost podprla tudi država, vendar bo treba v vsakem okolju ponudbo organizirati tako, da turist nikoli ne bo prišel na zaprta vrata.

Turistično društvo Šentrupert vabi vse, ki imajo proste nočitvene zmogljivosti po svojih zidanicah, da se s svojo ponudbo pridružijo gostincem in turističnim kmetijam, ki na nek način že nudijo takšne usluge. S skupnimi močmi in z obogateno ter raznoliko turistično ponudbo nam bo prav gotovo uspelo naš okoliš turistično dvigniti. Šentrupert hoče in mora postati značilen predstavnik turizma na podeželju - možnosti za to pa seveda ima: neokrnjeno naravo, bogato kulturno dediščino, zgodovinske znamenitosti in - upamo tudi - podjetne posameznike, ki bodo pripomogli k razvoju turizma v našem okolišu.

*Tone Odlazek, Goran Pevec
in Gabrijela Šturm*

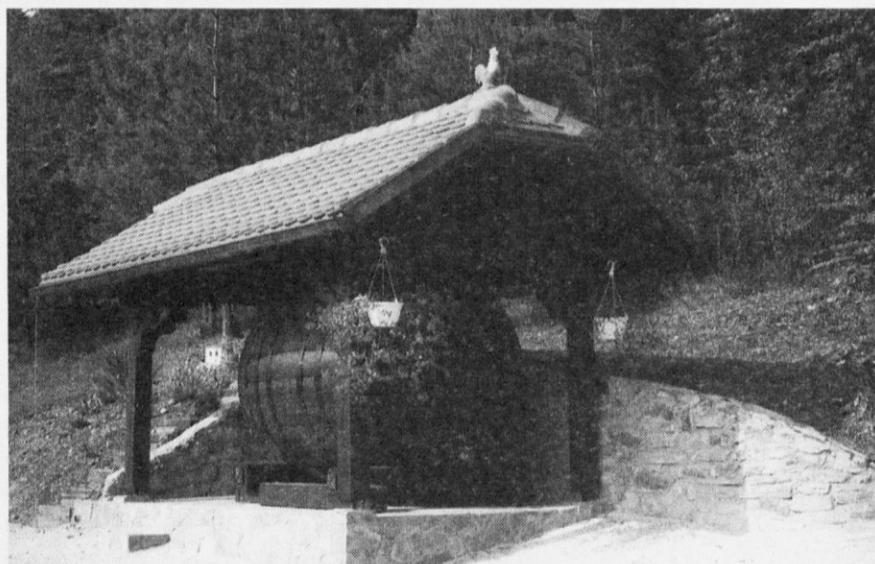
FRELIHOVO VINO SPET NAGRAJENO

Na letošnjem 38. mednarodnem Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni je naš vinogradnik Jože Frelih prejel za svoja vina kar tri medalje. Ocenjevali so 882 vzorcev vin, med katerimi so bili štirje njegovi. Za modro frankinjo, letnik 1997, je prejel zlato medaljo, prav tako za penino od fare, letnik 1994, srebro pa za zeleni silvanec, letnik 1999.

Za letošnjo trgatvev pa nam je avtor nagrajenih vin dejal, da pričakuje izjemen letnik, kajti vremenski pogoji so bili za naš okoliš nenavadni. Visoka bo vsebnost sladkorja, meni pa, da bo manj kislin in zato bo letošnje vino zahtevnejše za nego.

Ob novih odličjih se pridružujemo čestitkam!

Gabrijela Šturm

*Pozdravljeni v Malih selih
foto J. Platiše*

POZDRAVLJENI V MALIH SELIH

Tamkajšnji vinogradniki so pred nedavnim zgradili vinogradniško znamenje, ki stoji na začetku Malih sel. To znamenje naj bilo namenjeno tudi za druženje, da bi se ljudje kdaj tudi poveselili, kot so se na dan otvoritve, ko je to znamenje blagoslovil župnik Mirko Simončič.

Glavni organizatorji so bili Tone Bartolj, Janez Primožič, Dušan Dragan in Ciril Gorenc. Po svojih močeh pa so složno pomagali tudi drugi.

J.P.

NAČINI LOVA

Lovci posvečamo veliko pozornost ohranjanju ogroženih živalskih vrst, poskušamo zagotoviti čim boljše življenjske pogoje za živali, s katerimi gospodarimo na območju Lovske družine Šentrupert, toda kljub skrbi za divjad ne zanemarjamo lova.

Seveda pa ne lovimo kadarkoli, samo v okviru zakona, ki določa, kdaj smemo loviti posamezno živalsko vrsto, način lova, s katerimi sredstvi lahko lovimo in tudi, kje smemo loviti.

Lovci smemo izvajati lov samo na tiste živalske vrste, ki niso z zakonom zaščitene in le v območju, ki ga določa zakon. Lovci poznamo posamične načine lova: čakanje, zalaz, lov na klic, iskanje in jamarjenje. Za posamičen lov velja, če se ga udeležita dva ali več lovcev - pri jamarjenju, iskanju, čakanju...

Za skupinski lov pa upoštevamo različne oblike pogonskih lovov: brakada, potisk ali tihi pogon, pogon na malo divjad in pogon na divje prašiče. Lovci se najpogosteje poslužujemo lova s čakanjem. Čakamo lahko na tleh ali na visoki preži. Prednost ima čakanje na visoki preži, ker tam divjad lovca težje zazna. Čakamo tam, kjer divjad izstopa na pašo in ob stečinah. Čakanje nam omogoča boljšo ocenitev divjadi, zanesljivejši in lovsko pravilnejši strel ter manjše vznemirjanje lovišča. S čakanjem lovimo divjad vseh vrst. Čakamo predvsem zjutraj in zvečer, ko divjad izstopa ali se vrača s paše.

Zalaz je način lova, ko si lovec prizadeva približati divjadi na razdaljo, da jo oceni in odstreli. Da je zalaz uspešen, je potrebno upoštevati smer vetra, obleka se mora skladati z okoljem, ne sme imeti značilnega vonja. Na zalaz lovimo predvsem srnjad in jelenjad.

Pri lovu na klic divjad kličemo in vabimo z oponašanjem glasov divjadi. Vabila so umetna in naravna - bukov list, slamica. Na našem območju kličemo predvsem srnjaka z oponašanjem srn. Za mesojede vrste divjadi velja, da jih kličemo z oponašanjem živali, ki naj bi bila njihov plen.

Pri nas se z iskanjem razume predvsem iskanje zastreljene divjadi.

Jamarjenje je lov na lisico in jazbeca, izvaja se jeseni in pozimi, ko mladiči že odrastejo. Lovci se v jesenskem času najbolj poslužujejo brakade kot najbolj razširjeno skupinsko obliko lova. Brakada se izvaja z brakirji in s psi gonjiči, spremlja pa nas tudi lovski rog. Glede na to, da je številčnost male divjadi zelo nizka, izvajamo brakado na divje prašiče.

Pritisk ali tihi pogon se organizira brez psov, z malo udeleženci in brez hrupa, ki spremlja druge skupne love. Ta način se uporablja predvsem za odstrel parkljaste divjadi.

Do začetka skupnih lovov nas loči le še slab mesec, ko se bomo lovci zbirali pri kulturnem domu in pričeli z lovom na lisico in divje prašiče. Če želi kdo

*Lovska preža na Zaloki
foto J. Platiše*

od krajanov lov pobljše spoznati, ga vabimo, da se nam pridruži ob nedeljah, ko se malo pred osmo uro zbiramo pri kulturnem domu. Ker pa smo lovci kljub prizadevanjem premalo uspešni pri izvajanju lova in vam divjad povzroča nevšečnosti, vas prosimo, da se s svojimi težavami obrnete na Lovsko družino Šentrupert, da vam bomo po svojih močeh poskušali pomagati.

Stojan Vojnovič

KJE NAS ČEVELJ ŽULJI

**ALI BODO PREDVOLILNE OBLJUBE PO VOLITVAH
POSTALE RESNICA?!**

KULTURNA DEDIŠČINA

BLAGOSLOVITEV DEL OB ZAKLJUČKU PRENOVLJENE CERKVE SV. FRANČIŠKA KSAVERIJA NA VESELI GORI

Zadnje avgustovsko nedeljo je bil svečan blagoslov ob zaključku del prenovljene cerkve sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori. Sveto mašo in blagoslov je vodil ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode v spremstvu duhovnikov trebanjske dekanije, stiškega opata Nadriha ter duhovnikov in redovnic, ki izhajajo iz župnije Šentrupert.

Poleg množice vernikov iz domače in širše okolice sta prisostvovala tudi zunanji minister Lojze Peterle in naš rojak Jože Anderlič, donator, ki mu je škofijski ordinariat za tako velikodušno pomoč v to romarsko svetišče izdal posebno zahvalo. To plemenito dejanje našega rojaka je izraz spoštovanja kulturne dediščine - lepo bi bilo, da bi vsi to znali ceniti.

Obnovitvena dela so se začela že v letih 1992 in 1993 - tedaj je bil še župnik Janz Vidic - prekrili so streho enega izmed zvonikov z bakrom, lani pa je sledilo prekritje še drugega zvonika. Zob časa je že tako načel kritino na kupolah, da je že obstajala nevarnost, da bi se uničile freske, zato je bilo treba tudi to prekriti. Vlaga je načela še fasado, staro je bilo treba odstraniti, opraviti nov omet, nato pa še barvanje fasade. Zaščita cerkve proti vlagi je meter neometanega zidu; ta goli kamen še posebej poudari mogočnost; s kamnom je tlakovana vsa cerkev. Opravljena je bila elektrifikacija in tudi zunanja osvetlitev, zvonjenje je s pomočjo elektrike in elektronike, urejena je bila vsa notranjost. Naši mizarji so se potrudili, da so prenovljena okna in je restavrirana

foto Kambič

notranja oprema, kot so omare, klopi, spovednice - vse v duhu časa, v katerem je vse to nastalo. Seveda je bila cerkev ob tej obnovi tudi prebeljena.

Božjepotna cerkev na Veseli Gori z dvema ogromnima zvonikoma deluje tako mogočno, ob njej je stara slovenska lipa in le malo niže graščina, ki jo prav tako zdaj obnavljajo. V sami vasi je še dosti poudarjena nekdanja arhitektura in le škoda bi bilo, če bi preveč posegel nov način gradnje.

Cerkev na Veseli Gori je posvečena jezuitskemu misijonarju sv. Frančišku Ksaveriju; njemu so v čast postavljali kapele tako, da so preprosto dozidavali cerkve in to v jezuitski cerkvi v Ljubljani, ptujskogorski cerkvi in stolnici v Celovcu. Prav na Veseli Gori pa so postavili temu svetniku prvo cerkev ter s tem nadomestili starejšo prednico - cerkev sv. Marjete, ki sodi med najpomembnejše na Dolenjskem in tudi v Sloveniji.

Cerkev je izjemno oblikovana. Osrednjemu jedru so dodali stranske prostore obeh kapel in nekoliko večji

oltarni del. Tak način graditve je bil značilen za 17. stoletje, vendar zdaleč ne tako bogato oblikovan. Ob glavni fasadi sta nekako pritrjena k osrednjemu delu dva rombasta zasukana zvonika in odrivata prostor z ostrima robovoma (cerkev je grajena v obliki osmerokotnika). Tako je v tej gradnji opaziti poskus valovite fasade, ustvarjeno s samimi negibnimi prvini, nad osrednjim prostorom je oblikovana obokana kupola s svetlobnico. Od samega začetka gradnje do današnje prenove je zunanjsčina cerkve močno spremenjena. Današnja barva fasade toplo deluje na romarja, rumenkasta barva pa je blizu dokumentirani prvotni rdečkasti barvi, poudarjena je s prenovo - seveda skupaj z restavriranimi kipi Kristusa kralja, Petra in Pavla tudi freska sv. Frančiška, ki ponazarja reševanje duš iz vic. Notranjščina božjepotne cerkve se odlikuje z nekaterimi kosi opreme in s poslikavo. Poslikava je delo loškega slikarja Antona Tuška iz leta 1760. Poslikavo je umetnik predstavil romarju krščanske kreposti kot posebitve v obliki ženskih postav med

naslikanimi stebri v vrhnjem pasu. Te ženske postave z naslikano arhitekturo sodijo celo med najbolj prepričljive predstavitve na naših tleh. Sistem poslikave obsega naslikano podobo vere, upanja in ljubezni nad velikim oltarjem, zgoraj v kupoli pa naslovnega svetnika v spremstvu angelov. Davek času je podoba avstrijske cesarice Marije Terezije s podobami dežel, v katerih je misijonske posle opravljal patron cerkve, v kotih so predstavljeni čudeži tega svetnika. Poleg te umetniške poslikave zidu premore cerkveni prostor še druge slikarske in kiparske stvaritve; tu je potrebno omeniti skupino podob dolenskega slikarja Antona Postla, tu sodelujejo še neznani avtorji prej omenjenih kiparskih stvaritev, vdelenih v posebnih linah na fasadi. Razen poslikave in kipov so posebne omembe vredni oltarji, najprej in na prvem mestu glavni oltar. Ta je izdelan v dolenski rezbarski delavnici in je bogato opremljen z rastlinsko ornamentiko in figuraliko. Štejejo ga med najboljše rezbarske stvaritve dolenske rezbarske delavnice. Oblikovanost in bogata pozlata pričata o priljubljenosti takega načina oblikovanja pozlate 18. stoletja. V velikem oltarju je zastopan svetnik sv. Frančišek Ksaverij, v njegovi niši je oljna slika umirajočega svetnika, ki jo je izdelal Valentin Metzinger.

Veliki oltar je osrednji rezbarski izdelek romarske cerkve z bogato pozlato. Poleg njega je tu še skupina oltarjev mlajšega porekla ali mlajše preнове. Oltar v kapeli sv. Janeza Nepomuka se ponaša s sliko tega svetnika, izdelal jo je Fortunat Bergant. Njegova je tudi podoba Marije dobrega sveta. V nekdanji kapeli sv. Marjete pa je oltar sv. Jožefa, izdelek novorenesančne dobe izpod dleta Štefana Čadeža. Ta kapela hrani Metzingerjevo podobo Smrt sv. Jožefa. Tudi slika sv. Marjete je njegovo delo. Manjša oltarja sta posvečena sv. Ani in Lurški materi božji - izdelal ju je radovljiški podobar Janez Vurnik.

Da je bil dan poseben praznik za vse farane daleč naokoli, priča že številna udeležba. Hribček je vrvel od romarjev, ki so se še spominjali božjepotnih poti, pa tudi mladih. Da je bil praznik še lepši, so poskrbele gospodinje z bogato domačo pogostitvijo, razveselili smo se kletarskih pridelkov dobrih gospodarjev, župnijski urad sv. Ruperta pa je izdal prijetno brošuro, ki jo je napisal cenjeni strokovnjak dr. Nace Šumi; od tod so tudi podatki o prenovljeni cerkvi.

Marija Tratar

POZDRAV ŠENTRUPERTU IN VESELI GORI

Lepo je zreti po dolini tej šentruperski,
ki kakor roža sredi trate Vesela Gora jo krasí.
Dolina ravna, žitna polja, potoki vmes in travniki,
krog nje so hribi in gozdovi, med njimi pa vinogradi.

Ko Bog Slovenijo delil je, najlepši delež nam je dal,
saj sredi naše je doline sveti Rupert paradíž izbral.
Visoko gori na oltarju mogočen gospodar stoji
in s svojo palico škofovsko stoletja že za nas skrbi.

Na tem prijaznem gričku je obnovljen ta božji hram,
ki dom je svetega Frančiška Ksaverija vsem dobro znan.
Vesela Gora zgodovina doline je šentruperske,
pod njenim vznožjem Križev pot, krasijo ga kapelice.
Ob letu, veliki noči, se tukaj zbirajo ljudje,
trpljenje svojega gospoda in grob njegov tu počaste.

Vesela Gora v sebi hrani spomenik,
saj njen oltar - na južni strani - postal je žrtvenik.
Tu spomin je naših treh, ki za vero dali so življenje.

S podružnic vseh po naših hribih
nas pozdravlja njihov zvon in vsako čuva njen patron.
Na Zaloki je sveta Neža, z Okroga se ozira sveta Barbara,
na Vihru sveti Duh modruje ter nam razum in pamet da.
Na Cirkniku se povišuje zveličarjev presveti Križ,
če pa v škocjansko cerkev stopiš, Blažev žegen zadobiš.

To naše je doline venec - s krvjo in z znojem prepojen,
ponosen nanj je vsak Dolenjec, v naših krajih porojen.
Kdor se po naših lepih gričih bo na pot podal,
mu vsak pogled po tej dolini za vedno v srcu bo ostal.

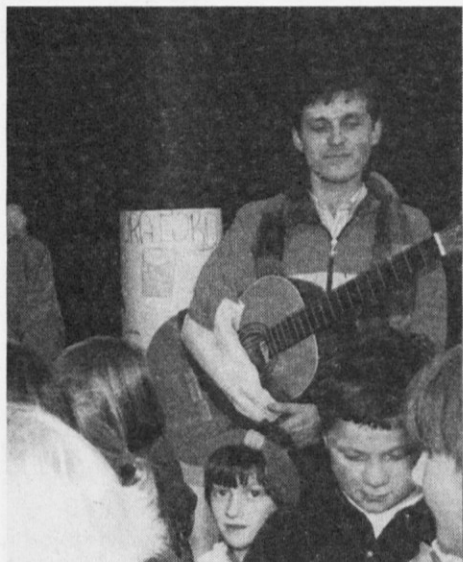
Pozdravljeni, predragi, ki danes ste prišli med nas,
naj vam ostane v spominu doline naše lepi kras!

Ob posvetitvi obnovljene cerkve na Veseli Gori

Vera Gregoričič

DOGAJANJA V NAŠI ŽUPNIJI

GOSPODU KAPLANU SANDIJU OSOJNIKU V PRIJAZNO ZAHVALO

Kaplan Sandi Osojnik
je bil srečen med otroki
foto M. Simončič

25. avgust 1997 je bil dan kot vsak drug, a za šentrupersko župnijo je bil to zelo pomemben dan, saj je med nas prišel kaplan Sandi Osojnik. Prišel je v času, ko smo ga župljani najbolj potrebovali, ker je bil župnik Vidic že zelo resno bolan. Že takoj smo spoznali, da smo dobili človeka, ki je pripravljen delati in živeti za sočloveka, saj marsikdo na njegovem mestu ne bi zmožl priskočiti na pomoč.

Ob pomoči za župnika so ga že v prvih mesecih pritegnili tudi otroci, oni pa so ga sprejeli za svojega. Marsikdaj jim je postal kar Sandi in vrstnik. Veselje je bilo opazovati otroke, kako so se radi odpravljali k maši, pri njej pa vestno sodelovali - brali, peli, odgovarjali. Radi so poslušali njegove pridige, saj je velikokrat v razlago evangelija vpletal zgodbice, da bi lažje razumeli in se pogovorili. Na koncu maše, ob oznanilih, pa so utihnili in prisluhnili, saj so vedeli, da jim bo sporočil kaj novega - na primer: popoldne se bomo dobili na Veselem popoldnevu, med tednom se vidimo pri učenju italijanščine, inštrukcijah kitare, orgel, vidimo se na ministrantskem srečanju

... Veliko dela in energije za otroke pa je pokazal med počitnicami. Takrat so bila na vrsti počitnikovanja na Koprivniku, Pohorju, Uskovnici, Ankaranu, pa tudi vsakoletni Oratorij. Ker ga je delo z otroki veselilo, je že prvo leto bivanja v Šentrupertu obudil star običaj koledovanja. Četudi je marsikdo podvomil v uspeh, je s svojo mladostno zagnanostjo uspel. Ni pa mogoče prešteti ur, ki so jih vložili v ta običaj, saj je bilo treba pripraviti obleke, krone, naučiti otroke besedila, pesmi, poskrbeti za spremstvo otrokom ...

Ko je bilo to za njim, je kaplan Sandi že gledal naprej. To je bil materinski dan, ko je bilo treba pripraviti slovesnejšo mašo, za starše pa tudi popoldansko srečanje - zato smo dan poimenovali kar starševski praznik. Spet ogromno dela - za vsem tem pa je stal naš kaplan Sandi.

Letos pa je starševski dan nadgradil

avtor besedil. Bil je tako tesno povezan z glasbo, da smo sklenili posloviti se od njega prav na Veseli Gori ob blagoslovu obnovitvenih del, da še zadnjikrat zapoje cerkveni pevski zbor pod njegovim vodstvom. Priprave so potekale skozi vse leto, še posebej poglobljeno pa se je začelo od maja dalje, ko je šla marsikatera prosta ura za pevske vaje in naše pevce. Na koncu pa nas je ob blagoslovu še presenetil, saj je pevski zbor zapel kar ob spremljavi mengške godbe. Lahko si predstavljamo, koliko energije je potrebno, da so se pevci in godbeniki uskladili - a je bila potrebna ena sama skupna vaja - vse je bilo pripravljeno tako, kot je bilo potrebno. To je zmožl samo kaplan Sandi Osojnik.

Vodil je še mladinski verouk za prvi in drugi letnik srednješolcev, birmanske skupine, delo z animatorji, pomoč v župniji pri vsakdanjem delu in kljub svoji mladosti je lahko marsikomu dal

Kaplan Sandi Osojnik v družini mnogim poznanim ljudem

še za vse tiste ljudi, ki so v naši župniji osamljeni in ostareli. K vsakemu od njih je poromal v spremstvu otrok in tako so jim olepšali življenje - ne samo za tisti dan, pač pa tudi kasneje.

Prišel je čas praznikov - božič, velika noč, birma, poroke - takrat smo še posebej lahko spoznali njegovo umetniško dušo. Z veseljem je bilo prisluhniti pevskemu zboru pod njegovim vodstvom, melodijam, ki jih je izvabljal iz orgel, pa tudi otroškemu petju, pri katerem je bil večkrat tudi

življenjski nasvet ...

Hvaležni smo mu, kar je naredil za našo faro in za posameznike. Lahko si samo želimo, da bi bilo več takih ljudi, ki bi izžarevali vedrino, toplino, preprostost in skromnost.

Na novi kaplanski poti na lgu mu lahko le zaželimo, da bi s svojo iskrenostjo in z zagnanostjo skrbel za občestvo vernikov, naj mu bo z božjo pomočjo nova pot blagoslovljena in posuta z veliko dobrega - naj se mu dobrota obrestuje!

M. M.

SORODNIKI S SPOŠTOVANJEM NEGUJEJO SPOMIN NA PROF. IVANA STEKLASA

Letošnji 16. oktober pomeni prvo obletnico uradne otvoritve pohodne poti po obronkih Šentruperta, poimenovane po domačinu prof. Ivanu Steklasu, ki je z delom Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem postavil trdne temelje, da zgodovina in kulturna dediščina našega kraja ne zatone v pozabo.

Pogovarjala sem se s sorodnico - pranečakinjo Zoro Vavtar, kajti v njej še živijo spomini na pomembnega moža, kot ji ga je predstavila mama.

Ali je Vaša mama Nežka Steklasa, poročena Lukek, profesorja dobro poznala?

- Zelo dobro, saj je več let služila pri njem. Skrbela je za gospodinjstva opravila in kuhala njegovi družini v Zagrebu. Povsem pa je zanj skrbela, ko je prihajal na počitnice v Šentrupert in ko se je upokojil.

Ali ga je njegova družina podpirala pri njegovem zbiranju gradiva, pisanju in izdaji zgodovinskega dela?

- V Šentrupert je prihajal brez svoje družine. Žena je bila, kot je dejala mama, ohola in ni imela razumevanja za njegovo delo. Tudi hči ni prihajala z njim na ukance, kot je dejal Ivan, ko je prihajal na počitnice v rodni kraj. Na lokaciji, kjer je bila trgovina Orhedeja, je imel počitniško hišico, kamor se je umaknil, da je imel mir pred nerazumevajočo in grobo ženo. Več podpore je imel pri prijateljih. V njegov dom so prihajali tudi domačini; nekaj časa je pri njem v Zagrebu živel tudi dr. Pavel Lunaček.

Je izdaja knjige res povzročila njegov finančni propad?

- Knjigo, ki ima več kot 340 strani, 56 slik, dva načrta in dva zemljevida, je leta 1913 izdal v samozaložbi, kar je prav gotovo prispevalo, da je finančno

propadel. Mama pa je vedno dodala, da je k temu pripomogla tudi njegova razsipna žena.

Pokopan je v Šentrupertu; so se ga njegovi svojci spominjali vsaj po smrti?

- Smrt ga je doletela prav v domačem kraju, kjer je bil najrajši in mu je posvetil svoje največje delo, zato je na domačem pokopališču tudi pokopan. Žena je po njegovi smrti počitniško hišico takoj prodala, čeprav jo je ves čas obljubljal moji mami, vendar oporoke ni napravil. V Šentrupert so prihajali šele njegovi vnuki; eden od njih se je kasneje celo poročil z Blažetovo Pepco. Po drugi svetovni vojni sem z njegovimi potomci izgubila vse stike.

Še hranite originalni izvod Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem?

- Žal, ne. Mama je originalno delo podarila bratu in sestrama, ki so živeli v Ameriki. Imam pa fotokopirano knjigo, ki jo pogosto vzamem v roke in občudujem delo svojega sorodnika.

Menite, da pohodna pot po naših krajih upravičeno nosi ime po Vašem sorodniku?

- Naš Ivan je bil pravi pohodnik; gradiva za zgodovinsko delo, v katerem je predstavil geografske, zgodovinske in

prof. Ivan Steklasa

Nežka Steklasa,
mama Zore Vavtar

VOŠČILO

VOŠČILO BIVŠEMU PREDSEDNIKU SVETA KS FRANCIJU BARTOLJU OB ŠESTDESETLETNICI

druge posebnosti naših krajev in ljudi, ni črpal le iz cerkvenega, škofijskega arhiva ter drugih virov, ampak je vse vasi prehodil in popisal najpomembnejše značilnosti. Da, prav je, da naša pohodna pot nosi ime po njem.

Turistično društvo načrtuje postaviti spominsko ploščo v spomin pomembnemu krajanu. Kaj menite o tej pobudi?

Veliko je že to, da je krajevna skupnost postavila nagrobni spomenik. Še več ljudi pa našega Ivana pozna prav po pohodni poti, ki nosi njegovo ime. Menim, da bi dali največje priznanje njegovemu delu, če bi ponatisnili knjigo. To bi terjalo veliko finančnih sredstev, vendar se za to zavzema tudi moja sestra Marija Peterlin, ki je pripravljena poiskati sponzorje. Tako bi se tudi mlajša generacija in bodoči rodovi seznanjali z bogato preteklostjo domačega kraja, ki se nam je ni potrebno sramovati.

To je bila goreča želja tudi prof. Ivana Steklasa, ki svoje delo zaključuje z naslednjimi besedami:

Tudi pisatelj te knjige je šentruperski rojak. Veseli ga, da je mogel ravno on napisati zgodovino šentruperske župnije za svoje rojake. Najboljša nagrada za ves trud, ki ga je imel pri spisovanju te knjige, pa bo, če jo bodo Šentrupečani radi prebiralali ter se iz nje učili ljubiti svoj rojstni kraj, ki je tako častitljiv po svoji prošlosti in tako lep po svoji legi. Čuvajte svojo rojstno zemljo, ta najdragocenejši zaklad za naš narodni obstanek!

Zvonka Krištof

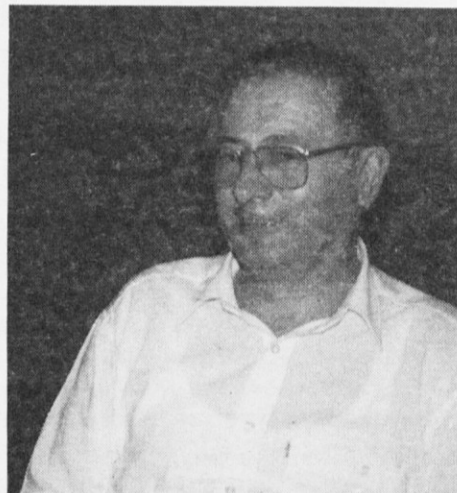
Okrogle obletnice nikakor niso merilo, da bi se človek ob njih še posebej ustavljal - a če je v človeku, kakršen je Franci Bartolj, v ta leta vpeto kar 20 let dela za krajevno skupnost, potem je prav, da smo tudi drugi pozorni do njega.

Pogovor s slavljenecem pa ni doživel uresničitve - Franci Bartolj je preveč skromen, da bo govoril o sebi. Kjer je treba poročati, kaj se je s skupnimi močmi naredilo, tam bo zgovoren. Tako bo tale pogovor o njem potekal samo v mislih z njim.

Ni lahko govoriti o ljudeh, ki jih pobilje spoznamo - še posebej, ker velikokrat ne ločimo, kdaj jih osebno poznamo, kdaj pa kot človeka, ki mu je mar življenje kraja. Vendar nekaj je gotovo: Franci Bartolj ne zna reči ne. Če je treba kar koli pomagati, našel bo čas v nečasu. Če je treba nekaj načrtovati, se bo poglobil, da bo spoznal, kaj je najbolje. Če ga je kdo prosil, da bi s pomočjo krajevne skupnosti rad rešil problem, ni znal reči ne. Ne zaradi tega, da se ne bi komu zameril, pač pa preprosto iz spoznanja, da je začutil stisko prosilca in ga zato ne sme razočarati. Kako težavno je vsem ustreči, pa ni treba posebej praviti.

Omenil sem že, da je tretjino njegovega življenja vpeto v delo krajevne skupnosti - dotaknil pa bi se samo njegovega začetka.

Razvitost kraja se velikokrat meri tudi po tem, koliko je telefonskih priključkov na število prebivalcev. Šentrupert je pred dvajsetimi leti poleg pošte imel samo še dva telefona. Če si hotel kam klicati, si moral ali na pošto, kjer je bila vedno vrsta, ali drugam. Vendar pa je bil takrat čas popolnoma drugačen od tistega, ki smo ga kasneje živeli. Zelo malo ljudi je čutilo potrebo, da bi imeli telefon. Predramili so se veliko kasneje. Težavno je bilo, ker se mnogega materiala za telefon ni dobilo - Franci Bartolj je izkoristil vse zveze, da je prišel do materiala, hkrati pa ob tem uspešno lovil inflacijo. V ljubiteljskem delu za kraj lahko uspe le tisti, ki dela

Jubilant z nasmehom v prihodnost

tako, kot bi delal zase - Franci Bartolj je bil med njimi.

Življenje v krajevni skupnosti, skrb za širše probleme - to mu je že postalo način življenja. Popolnoma se odpovedati takšnemu načinu življenja, bi bilo zanj tako, kot da ni on.

Vse življenje pa je ostal skromen - tisti dipl. inž. pred imenom je samo tedaj, če ga drugi napišejo - znanje, ki si ga je pridobil skozi študij, je bilo zanj samo izhodišče delu, pri katerem je mislil z lastno glavo.

Nekaj pa je v njem, kar je značilno za Dolenjce: Vinograd mu je vir sprostitve, čeprav presneto lovi ure, da lahko opravi vse, kar je potrebno. Hkrati pa postaja vinograd že tudi strast - saj ni lepšega, če lahko ponudiš popotniku kozarec pijače in bo sledila pohvala zaradi kvalitete vina. V tem je tudi plačilo.

Nekaj pa je značilno prav za Francija Bartolja: Brez družbe ne more biti; v družbi pa pozabi na leta in s svojo razigranostjo veliko mlajše deva v koš. Morda pa je to del otroštva, ki ga še vedno nosi v sebi, in se veseli slehernega trenutka, ki nam je dan. Le včasih se nabere toliko skrbi, da še beseda umolkne - a ne za dolgo - saj mora življenje teči naprej!

Naprej, slavljenec, vse, kar boste v življenju še počeli, naj se v skrbi za delo - takšno in drugačno - kreše tudi osebno zadovoljstvo!

Jože Zupan

GLASBENI DOGODEK POLETJA

Julijsko sonce je že tonilo za obronke Apnenika in šentruperska dolina se je pogrezala v večerni mir, ko se je množica obiskovalcev od vsepovsod zgrinjala v župnijsko cerkev svetega Ruperta.

Priča smo bili glasbenemu dogodku poletja, koncertu TRIA LORENZ, ki je izvajal dela Josepha Haydna, Sergeja Rahmaninova in Antonina Dvořaka. Glasba je napolnila staro gotsko lepoticu in srca vseh poslušalcev, skozi njo pa nas je z iskrivim komentarjem popeljala magistra Damjana Zupan. Bratje Lorenz so do danes imeli že več kot 2000 nastopov, posneli so vrsto plošč in kaset ter snemali za domače in tuje radijske in televizijske hiše. Po vseh kontinentih so postali popularni - ne le zaradi zanimivih izvedb, temveč tudi zato, ker so eni redkih glasbenikov, ki dela izvajajo na pamet. Za svoje vztrajno in odgovorno delo so prejeli mnoga priznanja in nagrade, med njimi dve nagradi Prešernovega sklada

KULTURNI UTRIP

Koncert Tria Lorenz: Glasbeni dogodek poletja
foto M. Kapus

in nagrado Društva slovenskih skladateljev.

Violončelist Matija, violinist Tomaž in pianist Primož, ki sestavljajo TRIO LORENZ, so dokazali, da v naravi resnično ne najdemo ničesar lepšega in popolnejšega od glasbe, saj nas ravno glasba usmerja v globino naše

duše.

Praznično vzdušje se je ob prigrizku, kozarcu nagrajenih vin in prijetnem pogovoru zavleklo še dolgo v noč; ljubitelji glasbe smo hvaležni vsem, ki so omogočili glasbeni dogodek poletja - že zdaj pa se veselimo, da bo Šentrupert vključen v glasbeno dogajanje Podoba Slovenije.

Marjanca Ogrinc

PREDSTAVITEV DELA DR. KRISTINE BRENKOVE

Z nasmehom letom naproti
foto J. Platiše

Bralno društvo za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje deluje že peto leto; svoj sedež ima na šentruperski šoli. Zato se na šoli dr. Pavla Lunačka odvijajo prireditve, ki velikokrat pritegnejo ljubitelje branja od vsepovsod. Tako je bilo tudi 18. septembra, ko so srečanje naslovili ZLATO POPOLDNE S PISATELJICO DR. KRISTINO BRENKOVO.

Prvič v Sloveniji je bilo predstavljeno zadnje delo pisateljice TUJA DEŽELA. To je tretja knjiga, v kateri pisateljica obuja spomine na svoje otroštvo - najprej je bilo to v delu PRVA DOMOVINA, pred leti je nadaljevala z delom MOJA DOLINA - za to delo je

pisateljica prav v teh dneh prejela mednarodno priznanje, največ pozornosti pa smo namenili že omenjeni knjigi Tuja dežela. Pisateljica je vse otroštvo hrepenela po šoli, vendar sedemletno šolanje v samostanu ni uresničilo njenih pričakovanj. Pisateljica dr. Kristina Brenkova je vse prisotne očarala s svežino razmišljanja in spominjanja - nihče ji ne bi prisodil, da bo kmalu zakorakala v devetdeseto leto. Med prisotnimi je bil tudi založnik David Tasič, ki je v zadnjih letih izdal kar štiri pisateljčina dela, nastala v zrelih letih življenja, kar tri od njih pa so bila najprej predstavljena v Šentrupertu.

Pisateljica dr. Kristina Brenkova je redna sodelavka šole v Šentrupertu.

BREZ NJIH NI ŠPORTA

Ob 375-letnici šolstva pri nas je spodbudila stalno razstavo SLOVENSKE SLIKANICE ZA OTROKE SVETA. To so slikanice slovenskih pisateljev in slovenskih ilustratorjev, prevedene v različne jezike. Od prvotnih 43 slikanic je danes zbirka narasla na 300 slikanic v 20 različnih jezikih. Zbirka izpričuje povezanost slovenskega jezika z drugimi jeziki Evrope, njeno izpovedno moč, hkrati pa neštetokrat lahko ugotavljamo, da so naši vrhunski ilustratorji primerljivi z najboljšimi ilustratorji Evrope. - Mimogrede: ilustratorica Alenka Sottler - njen oče je bil iz Šentruperta - je bila v Bratislavi med petdesetimi ilustratorji izbrana za najboljšo.

Vrednost zbirke Slovenske slikanice za otroke sveta pa je tudi v tem, ker je menda edina taka zbirka v Sloveiji. Zato je šola ob tridesetletnici šolskega glasila Preproste besede izdala brošurico SLOVENSKE SLIKANICE ZA OTROKE SVETA.

Pisateljica pa je s svojim ugledom vplivala tudi na zbirko Izvirne ilustracije mladinskih del - to je preko 230 izvornih ilustracij priznanih ilustratorjev - največ del so podarili Melita Vovk, Mara Kraljeva, France Slana in Lucijan Reščič. Letos je strokovna komisija v sestavi: dr. Milček Komelj, umetnostna zgodovinarica Maruša Avguštin in likovni pedagog Branko Šuster ocenila bogastvo šole v ilustracijah in umetniških delih in potrdila, da se je šola v Šentrupertu spremenila v galerijo, kjer ji vrednost del lahko samo raste.

Jože Zupan

PRVA TEKMA V HITROSTNEM LETENJU Z JADRALNIMI LETALI

Svoboden kot ptica

Če bi hotel to učeno povedati, bi zapisal, da je bila to prva tekma v SPEED GLIDINGU v Sloveniji. Bistvo tekmovanja je, da bi čim hitreje obletel disciplino, ki jo sestavljajo obratne točke - piloni na določeni višini in kot zaključek preleteti ciljno črto. Obratne točke so izbrane tako, da lahko disciplino preletimo s povprečno hitrostjo preko 100 km / h. Tekmovanje je zanimivo za občinstvo in medije, saj se celotno dogajanje izvaja na majhnih višinah, pred očmi gledalcev, ki lahko spremljajo vsakega tekmovalca od vzleta do pristanka. V tujini so se taka tekmovanja pojavila že pred leti, saj omogočajo prisotnost medijev ter možnosti reklamiranja in sponzoriranja tekmovanja in tekmovalcev.

Zmajarsko društvo PRELET Šentrupert organizira tradicionalno srečanje jadralskih zmajarjev, ki se ga udeležijo tudi motorni zmajarji, lahka motorna letala, motorna padala, modelarji in balonarji. Namen srečanja, ki je bilo 10. septembra v Šentrupertu, je predstavitev čarov varnega letenja ožjemu in širšemu občinstvu. Za jadralske zmajarje so prizadevni člani

društva zgradili vzletno "rampo" na vrhu hriba Hom, severovzhodno od kraja Šentrupert. Da je startno mesto na pravem kraju, govori domače ime - Nebesa, kjer se odpre lep razgled na Mirnsko dolino in dolensko gričevje. Za lačne in žejne poskrbijo še dobrote iz bližnje turistične kmetije Nebesa.

Za popestritev prireditve so domači zmajarji organizirali tekmovanje v preletu s povratkom, točnosti pristajanja in kot posebnost letošnjega srečanja še tekmovanje v hitrostnem letenju, prvo takšno tekmovanje v Sloveniji - z vzletiščem na višini 600 metrov in s pristankom na nadmorski višini 290 metrov.

Zaradi višinske razlike vzletišča in pristanka se je organizator odločil za prelet start - pristanek v razdalji 2.1 kilometra. Tekmovanje se je pričelo ob 17. uri, ko se je termično in vetrovno ozračje nekoliko umirilo. Za čas je štel trenutek od vzleta do preleta tekmovalca ciljnega kroga na pristanku. Od skupno preko 40 udeležencev srečanja se je tekmovanje v hitrostnem letenju udeležilo 15

tekmovalcev iz sedmih klubov in društev iz vse Slovenije.

Rezultati:

HITROSTNO LETENJE:

1. mesto: Franci Peternel, Let Škofja Loka, s časom 90 sekund
2. mesto: Matjaž Čater, Let Škofja Loka, s časom 93 sekund
3. mesto: Roman Colnar, Noj Sevnica, s časom 102 sekundi
4. mesto: Anton Peterlin, Prelet Šentrupert, s časom 105 sekund.

Ne smemo zanemariti, da je bil tudi najslabši čas pod dvema minutama. Za zmagovalca lahko izračunamo hitrost preko 84 km / h.

Rezultati ostalih tekmovanj:

PRELET S POVRATKOM:

1. mesto: Roman Colner, Noj Sevnica, opravil disciplino
2. mesto: Sebastjan Simončič, Prelet Šentrupert, opravil 70 % discipline
3. mesto: Anton Peterlin, Prelet Šentrupert, opravil 50 % discipline.

TOČNOST PRISTAJANJA:

1. mesto: Viktor Bečan, Bela krajina, 0 cm
2. mesto: Franc Glušič, Prelet Šentrupert, 360 cm
3. mesto: Mitja Sluga, Prelet Šentrupert, 370 cm.

Celotno srečanje je minilo v prijetnem jesenskem razpoloženju - brez nevesčnosti, ki so sicer včasih prisotne pri zmajarskih pristankih.

Anton Peterlin

ZVONE BREZNIKAR - ODLIČEN ŠPORTNIK IN TRENER KARATEJA

Karate je borilni šport z golimi rokami, pri katerem se uporabljajo vsi deli telesa, vendar so akcije le nakazane. S tem športom se ukvarja naš krajan Zvone Breznikar: je uspešen tekmovalca in trener. Je nosilec ČRNEGA PASU in MOJSTER SHOTOKAN KARATEJA 1. DAN. Predstavlja nam značilnosti tega športa in svoje najvidnejše dosežke.

Marsikdo si karateista predstavlja kot akcijskega junaka iz filma, kjer svojo moč preizkuša s smrtonosnimi udarci, z visokimi skoki in nožnimi brkami iz obrata. Pa vendarle karate ni le to. Zvone pravi, da karate posamezniku nudi mnogo več: v njem se skriva filozofija, etika, religija, psihologija; je sredstvo, ki posameznika celostno razvija v fizičnem in psihičnem smislu. Pri tem športu je poudarek na samoobrambi, defenzivi in nenasilju, zato med karateisti tisti, ki si želijo pridobiti borilne veščine, da bi bili bolj uspešni pri pretepu, niso zaželeni in jih iz svojih vrst izločijo.

Karate ni le tekmovalni šport, primeren je tudi za zabavo in rekreacijo ter za vse starostne skupine obeh spolov. Zvone se s tem športom aktivno ukvarja že 13 let, ko je postal član Karate kluba Trebnje. Za karate ga je navdušil prijatelj in takratni trener tega kluba - tudi Šentruperčan Ludvik Tomšič. Zvone je kmalu postal zelo uspešen član, saj je že po treh letih kot nosilec najvišjega pasu v klubu

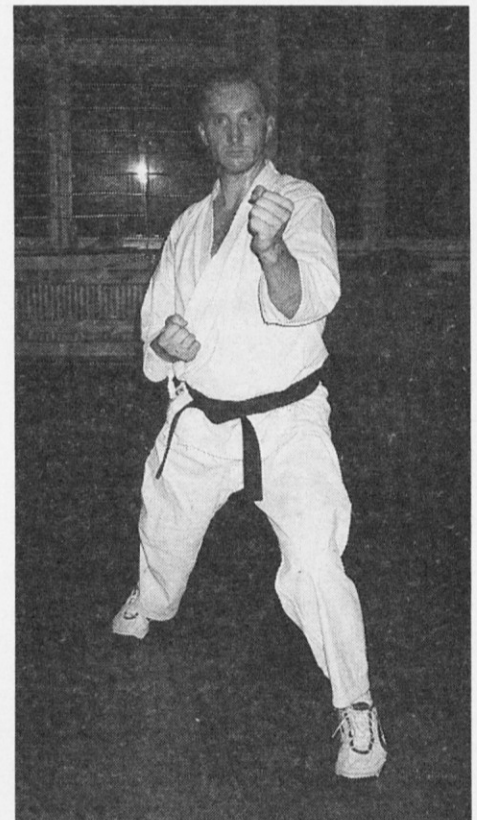
postal trener.

Zvone z znanjem, ki ga je pridobil v klubu, ni bil zadovoljen; želel ga je še dopolniti in ga nadgraditi, zato se je ves čas strokovno izobraževal. Nova znanja si je pridobil v KK Forum Ljubljana, od leta 1998 pa je zaradi boljše perspektive in samostojnosti navezal stike s KK Sevnica, kjer še vedno trenira.

Lani oktobra je opravil izpit za črni pas in postal mojster Shotokan karateja 1. dan. Vendar je želel svoje znanje nadgraditi še na trenerskem področju, zato je na Fakulteti za šport opravil izpit za inštruktorja karateja. Uspešno je opravil še izpit za državnega sodnika v KZS in si pridobil licenco C, kar mu omogoča sojenje na vseh turnirjih v državi.

Ves čas je Zvone dejaven tudi na tekmovalnih tleh; dosegel je kar nekaj odličnih in odmevnih rezultatov. Zadnja tri leta se je redno uvrščal na prva tri mesta na pokalnih tekmah, ki jih je organizirala Sankukai karate zveza. Med enega od najboljših dosežkov Zvone šteje usvojitve 1. mesta na državnem policijskem prvenstvu v karateju - borba do 80 kg. Kot državni prvak se je udeležil mednarodnega prvenstva na Češkem, kjer je sodelovalo 17 držav, in je v svoji kategoriji zasedel 5. mesto.

Karateist Zvone Breznikar želi svoje znanje prenesti tudi drugim, zato trenira v KK Trebnje, ki je bil letos junija sprejet v Karate zvezo Slovenije, kar

Karateist Zvone Breznikar želi svoje znanje prenesti tudi drugim

članom omogoča udeležbo na vseh tekmovanjih v Sloveniji. V klubu trenira 35 pionirjev in članov. Ravno v jesenskem času vpisujejo v klub nove člane in članice vseh starostnih skupin. Informacije o delu in treningu vam bo Zvone rad posredoval, zato ga pokličite na številko 031 513 541.

Zvone in tudi ostali bomo nadvse veseli, če bo dobil tako uspešnega naslednika, kot je sam, prav iz Šentruperta.

Zvonka Krištof

IZ RODA V ROD

DVOJNA ZMAGA NA SUPER MOTO SLALOMSKI DIRKI

Zadnjo nedeljo v avgustu je bila na Mirni 17. gorska super moto slalomski dirka na 2 km dolgi poti Zapuže - Stan. Nastopilo je 52 tekmovalcev - od najmlajših do veteranov, v različnih kategorijah. Razveseljivo je, da sta kar dve prvi mesti - vsak v svoji kategoriji - dosegla naša domačina. V kategoriji od 251 do 600 ccm je zmagal BRANE ROKAVEC, za katerega je to že 16. zmaga na tej dirki - in tudi letos je postavil rekord, saj je progo prevozil v 57,32 sekunde. Tako kot očka tudi sin dosega odlične rezultate na moto dirkah. V skupini juniorji do 50 ccm je namreč zmagal prav Branetov še ne šestletni sin ROK.

Dvojne čestitke!

Gabrijela Šturm

OGLAR DARKO TRATAR

Oglarstvo je bilo nekdanje zelo razvita dejavnost, ki je kmetu pomenila dodaten vir zaslužka. Oglje so potrebovali fužinarji, železarji, na našem področju pa predvsem kovači.

Ker je stare obrti zamenjal industrijski način dela, so se številne obrti opustile; tako so na Dolenjskem le še redki posamezniki, ki kuhajo oglje. Najdemo ga tudi v naši krajevni skupnosti. Na Ravnah Darko Tratar še vedno nadaljuje z dediščino, ki mu jo je zapustil oče. Naučil ga je, kako se pripravi kopa in skuha oglje. Z veseljem je najpomembnejše značilnosti o tem opravilu predstavil tudi nam.

Vam je oče povedal, zakaj se je lotil tega dela?

- Oče se je odločil za to delo, ker na kmetiji ni bilo pravega zaslužka. Imeli smo veliko gozda, v katerem smo pripravili dovolj drv, potrebnih za kopo. Oglje je bilo lahko prodati, saj je bilo veliko povpraševanje po njem.

Delo pri kopi je zahtevno in težko. Kako je očetu uspelo, da Vas je navdušil za delo, ki ga poleg drugih del še vedno opravljate?

- Že kot otroka me je delo pri kopi privlačilo. Ogenj, ki gori v kopi, ima posebno moč: nujno potreben je, vendar če ga je preveč in nisi dovolj pazljiv, lahko uniči vse delo. Mene je vse, kar je počel oče pri kopi, zanimalo. Zelo zgodaj, ko sem imel pet ali šest let, sem ob očetovi veliki kopi pripravil še svojo kopico. Nasekal sem drva, jih zložil in skuhal - seveda z očetovo pomočjo - za dve vreči oglja. Na svoje delo sem bil zelo ponosen, ponosen pa je bil tudi oče, saj sem na svojo kopo, da se je pravilno kuhala, skrbno pazil noč in dan.

*Kopa ima skrivnostno moč
foto J. Platiše*

Oče je bil pravi mojster svojega dela. Po ogljarjenju ga niso poznali le domačini, ampak tudi drugje.

- Znanje, kako dobro zna oče pripraviti in zakuriti kopo, ni ostalo skrito. Povabili so ga celo na Brdo pri Kranju, kjer je nadziral, da so pravilno pripravili kopo in skuhalo oglje.

Kako se torej pravilno pripravi kopa in skuha oglje?

- Za postavitev kope ponavadi izberemo raven del prostora, ki se imenuje kopišče. Za izdelavo kope je potrebno že prej pripraviti drva, ki so dolga od 1.10 do 1.15 m. Vedno izberemo trd les, kot so bukev, hrast, gaber; pri kovačih je cenjeno oglje iz leske, ker ne poka. Les zložimo okoli treh osnovnih kolov, v sredini pustimo do tal luknjo, tako da napravimo nekakšen dimnik. V gornjem delu les vodoravno naložimo in ta del imenujemo glava kope.

Les pokrijemo s smrekovimi vejami, travo ali z listjem, na vse to namečemo še plast prsti. S kuhanjem začnemo tako, da v luknjo vržemo žarečo žerjavico. Postopoma je potrebno nalagati drobno nažagana drva, dokler luknja oziroma dimnik ni poln in goreč. Ko pride ogenj do vrha, luknjo zamašimo z zemljo, da preneha goreti, v kopi pa začne tleti, in sicer od vrha proti dnu. Ko se kopa kuha oziroma žge, kot tudi rečemo pri nas, je potreben zrak, zato moramo vanjo narediti nekaj lukenj. Če v kopi ni dovolj zraka, se lahko v njej nabere plin, kar povzroči eksplozijo; mi pravimo, da kopa pihne. Zato je potrebno kuhanje ves čas spremljati. Pri nas kuhamo večjo kopo tri do štiri tedne, odvisno od vremena: če je topleje, gori počasneje, če je bolj hladno, bolje vleče. Oglje je kuhano, ko drva povsem zoglejijo. Ko je oglje kuhano, kopo raztrgamo, počasi

Oglarjenje je težavno, a vsako delo ima tudi svoj čar

foto J. Platiše

in postopoma proti notranjosti. Marsikje je oglje še žareče in lahko ponovno zagori, zato je oglarjeva previdnost še kako pomembna. Oglje shranimo v papirnate vreče. Kje vse ste že zakurili kopo?

- V preteklosti sva z očetom žgala kopo v bližini gozda, v katerem sva pripravljala les. Delala sva jo v Sebanjskem bukovju, Vederini, Zatrepu in drugje. Kadar sva bila daleč od doma, sva si zgradila kolibo, kjer sva imela zasilno ležišče. Vendar me je v njej pogosto tako zeblo, da sem zadremal kar ob kopi, a me je po eni strani grelo, po drugi pa zeblo. Seveda trdno zaspati oba hkrati nisva smela, saj je bila kopa nepredvidljiva in je zahtevala popolno pozornost. Danes kopo postavim blizu doma, kar je veliko boljše, saj se grem občasno ogret v hišo.

Kako veliko kopo postavite in koliko oglja skuhate?

- Navadno je obseg kope 22 m, lahko je tudi večja ali manjša. Iz 10 m³ drv pridobim tono oglja. Vsako leto skuham 25 ton oglja in vsega prodam v Ljubljano.

Zakaj še vedno vztrajate pri delu, za katerega vemo, da je vse prej kot lahko,

predvsem pa je zelo umazano?

- Stranki, ki je sodelovala že z očetom, težko povemo, da pri nas ne bo več mogla kupovati oglja. Vem, da bi bil odjemalec razočaran, saj je s kvaliteto našega oglja zelo zadovoljen.

Tudi sam bi to delo pogršel. Res je, da je težko in umazano, vendar, kot sem že dejal, ima delo z ognjem, ki je močnejši od človeka, posebno moč, kar me vedno znova vleče, da zakurim kopo. Hkrati sem ves čas v stiku z naravo in počutim se nenavadno svobodnega.

Ste tudi svoja otroka naučili oglarjenja?

- Ko sta bila še mlajša, sta rada delala z menoj in osnovne zakonitosti dela poznata; danes pa imata druge interese. Vesel bom, če bo vsaj eden nadaljeval družinsko tradicijo.

Res bi bilo škoda, da znanja, ki ga je pridobil že stari oče in ga prenesel na sina, ne bi nadaljevala tudi mlajša generacija. Fanta, le pogumno! Prepričani smo, da bo marsikdo občudoval Vajino delo, kot smo že pogosto občudovali oglarjenje starega očeta. Ne dovolita, da bo tradicija oglarjenja Vaše družine pretrgana!

Zvonka Krištof

IZ SKRINJE LJUDSKEGA IZROČILA

KDAJ SO DOBILI ČEBELE PRI KURENTOVIH

Kurentov oče Maks je bil zelo aktiven človek. Dolga leta je bil tajnik na občini Šentrupert, izvrsten igralec in pevec in še čebelar. Čebelar pa je postal po naključju.

Brčtov oče je vezal pšenico na njivi, bilo je zelo vroče; takrat pa so čebele rojile. Ker na polju niso imele kam sedeti, so mu začele sedati po glavi. On pa je hitro zvezan snop s klasjem navzdol posadil na glavo in na snop so začele sedati čebele. Ko se je roj umiril, je Brčtov oče šel proti domu. Takrat pa je na srečo prišel Maks Kurent naproti. Brčtov oče ga je prosil, naj ga reši, če ga more. Maks pa je k Blaževim skočil po koš, slekel srajco, snel snop in ga porinil v koš. Berče je bil rešen, Maks pa je imel čebele še dolgo vrsto let. Zgradil je lep čebeljak, na katerem je pisalo: Čednosti in varčnosti se učite od nas, da lahek odgovor čakal bo vas.

ODKRIT ODGOVOR

Teta je prišla na obisk, Mihec pa je bil sam doma. Ko je vstopila, mu je rekla: "O, Mihec, ali me poznaš?"

Mihec: "O, poznam, poznam. Ti si tista, ki si bila zadnjič, pa nisi nič prinesla."

BISTRI ŽANEK

Žanek je bil star pet let, pa ni nič govoril. Oče se je spomnil, da bi bil za poganjanje krave v sejem vseeno dober. Rdečko je navezal, Žanku je dal šibo in sta odšla. Uspešno sta prodala kravo in odšla v gostilno na likof. Oče je sebi naročil pol litra vina, klobaso in kruh, Žanku pa samo kruh.

Žanek: "Stojte, oče, takole pa ne bo šlo!"

Oče: "Ja, zakaj pa nisi prej govoril?"

Žanek: "Zato, ker se mi ni godila krivica!"

Kristina Majcen

IZ ZAKLADNICE NOVINARSKEGA KROŽKA

Novinarski krožek je pri natečaju VODA JE VIR ŽIVLJENJA kar tri leta imel najboljši spis v dolenski regiji; lani je Andreja Udovč hkrati zasedla še drugo mesto v državi - letos pa je bil spis Mateje Ramovš kot tretji najboljši v državi - zato je prav, da ga vsi spoznamo.

POTOK

Sedela sem na obrežju potoka, ki se vije skozi vas. Vedno sem poslušala njegovo govorjenje. Včasih je bila to žalostna pesem, včasih pa vesel in poskočen refren, ki se je kar naprej ponavljal. Vedno sem si želela razumeti njegove melodije. Vedno sem ga poslušala z ušesi. Enkrat pa sem mu prisluhnila s srcem. Povedal mi je ...

"AQUA je latinski izraz za element v naravi, ki vam, ljudem, omogoča življenje. Ta element sem jaz in verjemi mi, deklica: brez mene bi bil svet ena sama velika puščava.

BREGOVA me omejujeta. Brez njiju bi bil svoboden ... razlil bi se in ... od mene tako rekoč ne bi ničesar ostalo. Vendar pa ju imam rad. Bregova me znata potolažiti. In le onadva poznata besedilo moje pesmi.

CIANID je strup, ki je zastrupil tisto, kar je v meni živelo - ribe. In zdaj se med bregovoma nič več ne lesketa življenje, pač pa ena sama negotovost.

ČLOVEK, kdaj boš doumel, da boš tako uničil mene, pa tudi samega sebe?!

DEŽ je začel peti trpko melodijo. In kapljice se počasi utapljujejo v meni. Veliko jih je in so biserno čiste. Vendar jih je vseeno premalo ... nikoli ne bodo mogle sprati vse te umazanije.

EKOLOGIJA je veda, ki se med drugim trudi ohraniti tudi mojo čistost. Jim bo uspelo?!?

FATAMORGANA je privid, ki je posledica močnega pomanjkanja tekočine. Ljudje bi morali večkrat čutiti potrebo po kozarcu vode. Potem bi se morda začeli zavedati tudi moje pomembnosti.

GLOBINA je vse, kar si želim. Rad bi bil čim bolj neranljiv in močan ... Drugače bom prehitro presahnil.

H₂O je čisto moja kemijska enačba. Ljudje imajo dar govora, da lahko povedo svoja dognanja. Jaz pa ne znam povedati, da mi je hudo.

IZVIR je vedno čist. Tudi moj začetek je bil nedolžen in nekako neranljiv. Vendar sem kmalu spoznal, da ta čistost ne bo dolgo trajala.

JADRO neke jadrnice je napel Veter. Jaz pa sem človeka ponesel na svojih valovih. Rad imam ljudi. Verjetno imajo tudi ljudje mene radi. Samo da so nekateri preveč sebični, da bi znali ceniti mojo čistost.

KAMENJE, ki je bilo prej ostro in neprijazno, sem z leti preoblikoval v okrogle in prijaznejše oblike. Tudi to sem storil za vas. Da vam bo mati Narava bolj všeč.

LED je hladen in osoren, ne marate ga. Tudi jaz se spremenim v led. Vendar mi ne morete zameriti, ker ste vi včasih še bolj hladni od ledu.

MOČ imam. Neskončno moč. Lahko odnesem svoja bregova. Lahko napojim žejne cvetlice. Lahko vam zelo koristim ali pa povzročam tudi brezmejno škodo.

NEPTUN je moj oče. Kar mi reče, to tudi izpolnim. Kadar se razjezi, mi ukaže, da uporabim tisto moč, ki naredi ljudi nemočne.

ONESNAŽENOST je dosegla svoj cilj. Uničila je moje vse. Nehal bom jokati. Nehal vas bom opozarjati. Tako ali tako me nihče ne sliši."

Ustrašila sem se. Nisem ga hotela razočarati. Poskusila sem s s tolažbo:

"POTOČEK, oprosti človeštvu in ostani. Bori se in varuj tisto, čemur že dolgo nudiš svoje zavetje. Prosim, ohrani svojo čistost!!

RIBE bodo brez tvoje čistosti izgubile še zadnje upanje ... Zakaj me ne poslušáš?! Zakaj bežiš stran? Vidim te, slišim, čutim ... Ostani, potoček moj!

SLAP si postal. Ne zmeniš se več za moje besede. Padaš ... te bom sploh še kdaj videla?

ŠUM povzročáš. Šumiš in v glavah največjih romantikov postaneš ena sama pesem. Jaz pa slišim jok.

TOK te bo odnesel daleč stran. Naprej v neskončnost.

UTEHA si mi, ko v grlu začutim žejo. Ko te neskončno potrebujem in si oddahnem, ko mi spolziš po grlu.

VALOVI, ki nastanejo, ko te poboža Veter, postanejo moji valovi domišljije. Zame si še vedno tam nekje ...

ZEMLJA je naš planet, ki te neskončno potrebuje.

ŽIVLJENJE brez tebe ni življenje, pač pa eno samo iskanje oaze v puščavi."

Zato: ostani, moj potoček. Želim, da bi te razumeli tudi drugi ljudje. Vse, kar morajo storiti, je, da se naučijo poslušati s srcem ...

Mateja Ramovš, ko je bila v 7. razredu; mentorica Danica Zupan

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: II. / 3
oktober 2000

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Peter Frelih
UREDNIŠKI ODBOR: Zvonka Krištof (urednica), Mirko Simončič, Gabrijela Šturm in Jože Zupan
OBLIKOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole
TISK: KOPO d.o.o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.
Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8% davek od prometa proizvodov.